

سۇئال

مەسلىلەرنى خەلقئارا ئەدلىيە سوتىنىڭ ھۆكۈم قىلىشىغا سۇنۇشنىڭ ھۆكۈمى نىمە ؟

تەپسىلىي جاۋاب

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن .

قۇرئان ۋە ھەدىستىن ئىبارەت توغرا ئىسپاتلار شۇنى كۆرسىتىدۇكى ، بارلىق مۇسۇلمانلار شەخسلەر ۋە جامائەتلەر بولسۇن ، ياكى ھۆكۈمەت ۋە دۆلەتلەر بولسۇن ئارىسىدا يۈزبەرگەن ھەرقانداق ئىختىلاپلار ياكى جىدەل-ماجىرلارنى ئاللاھنىڭ قانۇنىنىڭ ھۆكۈم قىلىشىغا سۇنىشى ، ھەمدە ئۇنىڭغا بويسۇنىشى ۋە ئۇنىڭ قانۇن-نىزاملىرىنى قوبۇل قىلىشى لازىم .بۇ ئوچۇق دەلىللەرنىڭ ئىچىدىكى ئايەتلەر بولسا :

(ئى مۇھەممەد!) پەرۋەردىگارنىڭ بىلەن قەسەمكى، ئۇلار (يەنى مۇناپىقلار) ئۆز ئارىسىدىكى دەتالاشقا سېنى ھۆكۈم چىقىرىشقا تەكلىپ قىلمىغىچە، ئاندىن سېنىڭ چىقارغان ھۆكۈمىڭگە ئۇلارنىڭ دىللىرىدىكى قىلچە غۇم بولسىمۇ يوقالمىغىچە ۋە ئۇلار پۈتۈنلەي بويسۇنمىغىچە ئىمان ئېيتقان بولمايدۇ [ئاياللار : 65]

ئۇلار جاھىلىيەت دەۋرىنىڭ ھۆكۈمىنى تەلەپ قىلامدۇ؟ (اللە غا) چىن ئىشىنىدىغان قەۋمنىڭ نەزىرىدە ھۆكۈمدە اللە دىنمۇ ئادىل كىم بار [داستىخان : 50]

ئى مۇسلىمىنلەر! اللە غا، پەيغەمبەرگە ۋە ئۆزىڭلاردىن بولغان ئىش ئۈستىدىكىلەرگە ئىتائەت قىلىڭلار، ئەگەر سىلەر بىر شەيئىدە ئىختىلاپ قىلىشىپ قالساڭلار، بۇ توغرىدا اللە غا ۋە پەيغەمبەرگە مۇراجىئەت قىلىڭلار، ئەگەر سىلەر اللە غا ۋە ئاخىرەت كۈنىگە (ھەقىقىي) ئىشىنىدىغان بولساڭلار، بۇ (يەنى اللە نىڭ كىتابىغا ۋە پەيغەمبىرىنىڭ سۈننىتىگە مۇراجىئەت قىلىش) سىلەر ئۈچۈن پايدىلىقتۇر، نەتىجە ئېتىبارى بىلەن گۈزەلدۇر [ئاياللار : 59]

سىلەر (دىن ئۈستىدە ۋە ئۇنىڭدىن باشقا) ھەر قانداق نەرسە ئۈستىدە ئىختىلاپ قىلىشماڭلار، ئۇنىڭغا اللە ھۆكۈم چىقىرىدۇ. (ئى مۇھەممەد! ئۇلارغا ئېيتقىنىكى) ئەنە شۇ اللە مېنىڭ پەرۋەردىگارىمدۇر، ئۇنىڭغا تەۋەككۈل قىلىدىم، (ھەممە ئىشتا) اللە غا مۇراجىئەت قىلىمەن [كېڭىشىش : 10]

بۇنىڭغا ئوخشاش ئايەتلەر ناھايىتى نۇرغۇن .

بۇ ئايەتلەردىن بىز شۇنى بىلەلەيمىزكى ، مۇسۇلمان سۈنئىي قانۇنلارغا ، ياكى شەرىئەتكە زىت كىلىدىغان قەبىلە قائىدە-تۈزۈملىرىگە ھۆكۈم قىلدۇرۇشقا بولمايدۇ .

بۇ مەسىلە توغرىسىدا مىنىڭ بارلىق ئىسلام ھۆكۈمەتلىرىنىڭ باشلىقلىرىغا سەمىمى نەسىھىتىم - ئۇلارنىڭ ئارىسىدا نۇرغۇن ئىختىلاپلار يۈزبەرگەنلىكى ۋە ھىلىمۇ داۋاملىشىۋاتقانلىقى ئۈچۈن - ھۆكۈمەتلەر ئارىسىدىكى بايلىق، ھەق-ھوقۇق ، سىياسى

چىگرالار قاتارلىقلار ھەققىدىكى بۇ ئىختىلاپلارنى ھەل قىلىش ئۈچۈن ئۇلارنىڭ قايتىپ كېلىشىگە تىگىشلىك بىردىنبىر يول - ئاللاھنىڭ قانۇنىنىڭ بىر تەرەپ قىلىشىغا سۇنۇش . ھەمدە بۇ بىلىم ، چۈشىنىش ، ئادىللىق ۋە تەقۋالىقتا ھەممە رازى بولىدىغان ، ئىختىلاپلارنى ھەل قىلىشنىڭ يوللىرىنى كۆرەلەيدىغان ئاندىن ئىسلام شەرىئىتىنىڭ بۇيرىغىنى بويىچە ھۆكۈم چىقىرىدىغان شەرىئەت ئالىملىرىدىن تەركىپ تاپقان شەرىئەت سوتى ياكى بىر كومىتېت تەشكىللەش ئارقىلىق ۋۇجۇتقا چىقىدۇ . ئۇلار شۇنى تونۇشى كىرەككى ، ئۇلارنىڭ خەلقئارا ئەدلىيە سوتى ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش غەيرى ئىسلام تەشكىلاتلىرىغا ھۆكۈم قىلدۇرۇش ئارقىلىق پۈتتۈرگەن بىر قىسىم ئىشلار ئاللاھنىڭ قانۇنىدىن باشقا قانۇنلارغا ھۆكۈم قىلدۇرۇش ماۋزۇسى دائىرىسىگە كىرىدۇ ، ھەمدە ئۇ قانۇنلار بىلەن ھۆكۈم قىلىشقا ياكى ئۇنى مۇسۇلمانلار ئارىسىدىكى دىللورغا ئىشلىتىشكە بولمايدۇ . ئۇلار ئۇنى قىلىشتىن ساقلىنىشى كىرەك ؛ ئۇلار ئاللاھتىن قورقسۇن ھەمدە ئۇنىڭ قانۇن- نىزاملرىدىن يۈز ئۆرۈگىچىلەرنى ئاگاھلاندۇرغان جازاغا دىققەت قىلسۇن . ئاللاھ دەيدۇ :

كىمكى مېنىڭ زىكرىمدىن يۈز ئۆرۈيدىكەن، ئۇنىڭ ھاياتى تار (يەنى خاتىرجەمسىز) بولىدۇ، قىيامەت كۈنى ئۇنى بىز كور قوپۇرىمىز (124). ئۇ: ئى پەرۋەردىگارم! نېمىشقا مېنى كور قوپۇردۇڭ، ۋاھالەنكى، (دۇنيادىكى چاغدا) مېنىڭ كۆزۈم كۆرەتتىغۇ؟ دەيدۇ (125). اللە ئېيتىدۇ: شۇنىڭدەك ساڭا (روشەن) ئايەتلىرىمىز كەلدى، سەن ئۇلارنى تەرك ئەتتىڭ، سەن بۈگۈن شۇنىڭغا ئوخشاش تەرك ئېتىلسەن » [تاھا : 124-126]

ئۇلار (يەھۇدىيلار ۋە ناسارالار) نىڭ ئارىسىدا اللە ساڭا نازىل قىلغان قۇرئاننىڭ (ئەھكامى بويىچە ھۆكۈم قىلغىن، ئۇلارنىڭ نەپسى خاھىشلىرىغا ئەگەشمىگىن، ئۇلارنىڭ اللە ساڭا نازىل قىلغان قۇرئاننىڭ بىر قىسمىدىن سېنى ۋاز كەچۈرىشىدىن ساقلانغىن. ئەگەر ئۇلار اللە ساڭا نازىل قىلغان ھۆكۈمدىن) يۈز ئۆرۈسە (ئى مۇھەممەد!) بىلگىنكى، ئۇلارنىڭ بىر قىسىم گۇناھلىرى تۈپەيلىدىن اللە ئۇلارنى جازالاشنى ئىرادە قىلىدۇ. شەك- شۈبھىسىزكى، كىشىلەردىن نۇرغۇنى پاسىقتۇر (يەنى پەرۋەردىگارنىڭ تائىتىدىن باش تارتىپ، ھەققە خىلاپلىق قىلىپ گۇناھقا چۆمگۈچىلەردۇر) (49). ئۇلار جاھىلىيەت دەۋرىنىڭ ھۆكۈمىنى تەلەپ قىلامدۇ؟ (اللە غا) چىن ئىشىنىدىغان قەۋمنىڭ نەزىرىدە ھۆكۈمدە اللە دىنمۇ ئادىل كىم بار] داستىخان :

[50-49]

بۇ ئوخشاش مەنىنى كۆرسىتىدىغان ئايەتلەر نۇرغۇن ، ھەممىسى ئاللاھقا ۋە ئۇنىڭ ئەلچىسىگە بويسۇنۇشنىڭ بۇ ھاياتتا بەخت تېپىش ، ئاخىرەتتە نىئەتلىنىشكە سەۋەب بولىدىغانلىقىنى ، ھەمدە ئۇنىڭ ئەلچىسىگە بويسۇنماسلىق ، ئاللاھنىڭ ئەسكەرتىشىدىن ۋە ئۇنىڭ بەلگىلىمىلىرىدىن يۈز ئۆرۈش بۇ ھاياتتا شور پېشانىلىك ۋە جاپالىق تۇرمۇشقا ، ئاخىرەتتە ئازاپقا سەۋەب بولىدىغانلىقىنى كۆچەيتىدۇ . ئاللاھتىن ھەممەيلەننى ھەقىقەتكە يىتەكلىشىنى ، بىزنى چىدامچان قىلىشىنى ، ئىشلىرىمىزنى جايغا چۈشۈرۈپ بېرىشىنى ھەمدە بىزنىڭ دىنىي ۋە دۇنياۋى ئىشلىرىمىزغا ياخشى بولىدىغان بارلىق ئىشلارنى قىلىشىمىزغا ياردەم قىلىشىنى سورايمىز . ئۇ ھەممەيلەننى ئاللاھ ۋە ئۇنىڭ ئەلچىسىنىڭ ھۆكۈمىنى قوبۇل قىلىدىغان قىلسۇن ، چۈنكى ئۇ ئەڭ مەرد ۋە مېھرىبان .

ئاللاھ پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەھ ۋە ئۇنىڭ بارلىق ئائىلە- تاۋابىئاتلىرى ، ھەمراھلىرىنى تەرىپلىسۇن ۋە ئامان قىلسۇن . ھۆرمەتلىك پېشىۋا يىتۈك ئالىم ئابدۇل ئەزىز بىن باز (ئاللاھ ئۇ كىشىگە رەھىم قىلسۇن) نىڭ تۈرلۈك ماقالىلار ۋە فەتىۋالار

توپلمى 5.ب تن ئىلىندى .